УДК 81’253:81’27
DOI https://doi.org/10.32782/2522-4077-2026-218-21

ІНТЕРАКЦІЯ В ДІАЛОГІЧНОМУ ПЕРЕКЛАДІ: ФУНКЦІЇ ПЕРЕКЛАДАЧА

INTERACTION IN DIALOGUE INTERPRETING: INTERPRETER FUNCTIONS

Поліщук Г. В.,
orcid.org/0000-0002-9547-4959
доктор педагогічних наук,
професор кафедри перекладу, прикладної та загальної лінгвістики
Центральноукраїнського державного університету
імені Володимира Винниченка

У статті здійснено теоретичне обґрунтування та систематизацію функціоналу усного перекладача як активного координатора й ко-конструктора смислу в процесі тріадичної інтеракції у діалогічному перекладі (ДП). Підкреслено, що ДП у медичній, юридичній та соціальній сферах докорінно відрізняється від монологічного конференц-перекладу очною взаємодією віч-на-віч і спільним творенням дискурсу. За інтеракційним і технічним форматом ДП охоплює переклад у сфері державних послуг і громадський переклад, які відбуваються в інституційно-соціальному контексті надання перекладацьких послуг. Спираючись на синтез концепцій інтеракційної компетенції, конверсаційного аналізу та моделі тріадичної взаємодії, розроблено типологію функцій перекладача, яка охоплює вербальний і невербальний рівні комунікативної діяльності.

На вербальному рівні виокремлено чотири взаємопов’язані функції усного перекладача в ДП: трансляційну, координатора розмови (регулятивно-диспетчерську), корекційно-фасилітативну, соціопрагматичної та міжкультурної медіації. Трансляційна функція забезпечує базову координацію через міжмовне відтворення реплік первинних комунікантів за допомогою системи реплік-відповідників (*renditions*). Функція координатора розмови (регулятивно-диспетчерська) трансформує канонічну двосторонню модель чергування реплік, перетворюючи фахівця на регулятора черги та розширюючи суміжні пари. Корекційно-фасилітативна функція реалізує механізми виправлення комунікативних збоїв (*repair*) шляхом перепитування, формулювань та ініціювання латеральних секвенцій (*side-sequences*). Функція соціопрагматичної та міжкультурної медіації спрямована на подолання асиметрії влади, соціокультурних лакун і балансування статусних розбіжностей за допомогою метакомунікативних неперекладних реплік (*non-renditions*).

Невербальний рівень представлено функціями мультимодального та психоемоційного (само-)контролю. Перша реалізується через синхронне залучення тілесних семіотичних ресурсів (динаміки погляду, жестів, проксемічного розташування), що оптимізує зоровий контакт і запобігає накладанню мовлення. Друга функція ґрунтується на макростратегії емоційного контейнерування, яка дає змогу витримувати високий рівень афекту, агресії чи травматичного досвіду, знижувати ризики вторинної травматизації та зберігати когнітивну стійкість. Розроблена типологія функцій уможливлює комплексний аналіз інтеракційної й мультимодальної ефективності тріадичного спілкування та окреслює вектори дидактичної підготовки усних перекладачів у діалогічному перекладі в інтрасоціальній сфері.

Ключові слова: діалогічний переклад, тріадична взаємодія (інтеракція), трансляційна функція, регулятивно-диспетчерська функція, корекційно-фасилітативна функція, соціопрагматична медіація, мультимодальний контроль, психоемоційний самоконтроль.

The study provides a theoretical substantiation and systematic categorization of the interpreter’s functions as an active coordinator and co-constructor of meaning within triadic encounters in dialogue interpreting (DI). The study emphasizes that DI across medical, legal, and social settings fundamentally differs from monologic conference interpreting due to its face-to-face nature and the collaborative co-construction of discourse. In terms of interactional

© Поліщук Г. В., 2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

and technical formats, public service interpreting and community interpreting which are situated within an institutional and social service-provision framework, are classified under the umbrella of DI. Drawing on a conceptual synthesis of interactional competence, conversation analysis, and triadic interaction modeling, the author develops a typology of interpreter functions that spans both verbal and non-verbal levels of communicative activity.

At the verbal level, four interrelated interpreter functions in DI are identified: translational, conversation coordinator (regulatory and dispatching), corrective-facilitative, and sociopragmatic and intercultural mediation. The translational function provides basic coordination via cross-linguistic reproduction of primary interlocutors' utterances through a system of renditions. The conversation coordinator (regulatory and dispatching) function restructures the canonical two-party turn-taking mechanism, positioning the interpreter as a turn-allocator who expands adjacency pairs. The corrective-facilitative function governs repair mechanisms through clarification requests, formulations, and the initiation of side-sequences. The sociopragmatic and intercultural mediation function aims to address power asymmetries, sociocultural lacunae, and status disparities by utilizing meta-communicative non-renditions.

The non-verbal level comprises multimodal control and psycho-emotional (self-)control functions. The former is realized through the synchronized deployment of embodied semiotic resources (gaze trajectories, kinesic cues, and proxemic positioning), which optimizes eye contact and prevents speech overlaps. The latter relies on the macro-strategy of emotional containment, enabling the interpreter to withstand heightened affect, client aggression, or traumatic accounts, thereby mitigating the risk of secondary trauma and preserving cognitive stability. The proposed functional typology facilitates a comprehensive analysis of the interactional and multimodal efficacy of triadic encounters and outlines didactic trajectories for training dialogue interpreters in intra-social settings.

Key words: dialogue interpreting, triadic interaction, translational function, regulatory and dispatching function, corrective-facilitative function, sociopragmatic mediation, multimodal control, psycho-emotional self-control.

Постановка проблеми. Діалогічний переклад (англ. *dialogue interpreting*) (далі – ДП) зазвичай означає очну, тріадичну (тристоронню) комунікацію, у якій перекладач забезпечує живий діалог між двома сторонами (наприклад, «лікар – пацієнт», «адвокат – клієнт» або «поліцейський – свідок» тощо) [1; 2]. Формат перекладу, який здійснюється в медичному, юридичному, освітньому контекстах та у сфері надання притулку, за своєю суттю є діалогічним і докорінно відрізняється від монологічного конференц-перекладу [3, с. 66], де перекладач працює в звукоізольованій кабіні, перекладаючи односторонню промову.

Визнання усних перекладачів активними, помітними учасниками, які спільно конструюють значення у процесі ДП [4, с. 1], на противагу їх сприйняттю як нейтральних «машин для перекладу» під час конференцій, акцентує увагу на питанні спеціальних функцій, якими мають володіти перекладачі для координації усної взаємодії / інтеракції (*spoken interaction*) і досягнення взаєморозуміння між первинними комунікантами (*primary parties*). Хоча багато з останніх змін у характері усного перекладу стали можливими лише завдяки використанню цифрових технологій (симультанно-послідовний переклад, віддалений синхронний переклад та відеопереклад), виконання завдань у всіх цих технологічно опосередкованих видах усного перекладу зрештою покладається безпосередньо на людину-перекладача: «<…> task performance in all of these technologically mediated types of interpreting rests essentially on a human agent» [5, с. 157]. Штучному інтелекту бракує специфічних інтеракційних і соціальних умінь, необхідних для орієнтування в емоційно напружених тріадичних обмінах репліками, керування накладенням мовлення або регулювання черговості реплік. Аналізуючи функції перекладача в діалогічному перекладі, ця праця визначає те, що робить перекладача-людину незамінним у діалогічній інтеракції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Кінець XX століття позначився переходом від переважного використання конференц-перекладу в міжнародній сфері до розвитку усного перекладу у внутрішньосуспільній (інтрасоціальній) сфері [5, с. 151]. І. Мейсон визначає термін «діалогічний переклад» (*dialogue interpreting / DI*) як родову категорію (*generic term*) для всіх видів перекладу віч-на-віч, де комуніканти ділять спільний комунікативний простір [1; 6]. У зарубіжному усному перекладознавстві також функціонують терміни *public service interpreting (PSI)* (переклад у сфері публічних послуг) та *community interpreting* (громадський /

комунальний / інтрасоціальний переклад), які часто вживаються як синоніми для позначення усного перекладу. Термін «переклад у сфері державних послуг» уведено у 2000-х роках у Великій Британії, щоб відмежувати професійно підготовлених перекладачів від перекладачів на громадських засадах [7, с. 20]. В українському усному перекладознавстві вживається термін «громадський переклад» [8; 9; 10].

Назви «переклад у сфері державних послуг» і «громадський переклад» вказують на інституційно-соціальний контекст надання перекладацьких послуг, однак за інтеракційним і технічним форматом ці види відносять до діалогічного перекладу, а саме послідовної тріадичної взаємодії [11, с. 199-200].

У класичній праці *Interpreting as Interaction* Сесилія Ваденше (Wadensjö) довела, що в інтрасоціальній сфері ДП реалізується через покрокову взаємодію в тріаді, де перекладач поєднує дві функції: відтворення змісту (*translating/relaying*) та координацію інтеракції /взаємодії (*coordinating*) [2, с. 105]. Сучасні дослідження розглядають ДП як самостійний динамічний вид комунікації, де створення смислу є результатом колективної ко-конструкції (*co-constructed sense-making*) [12; 13]. ДП здійснюється послідовно, переважно віч-на-віч, коли комуніканти ділять спільний інтеракційний простір (фізичний або віртуальний, як у випадку відеоопосередкованого перекладу) [14, с. 8]. При цьому всі учасники, включно з перекладачем, взаємодіють безпосередньо за допомогою багатьох вербальних і тілесних семіотичних ресурсів (таких як погляд і рухи голови, постава й орієнтація тіла, жести, міміка) [там само, с. 8].

У цьому контексті ключового значення набуває поняття інтеракційної компетенції (ІК) (*interactional competence*) як здатності мовця ефективно конструювати діалог у реальному часі за допомогою мовних і немовних ресурсів. Відповідно до концепції Р. Янга (Young), інтеракційна компетенція: 1) реалізується в безпосередньому або візуальному усному спілкуванні (віч-на-віч); 2) передбачає розуміння учасниками прагматичних значень мовленнєвих актів; 3) не є статичним надбанням одного індивіда, а спільно конструюється всіма учасниками дискурсу; 4) реалізується як участь мовців у конкретній дискурсивній практиці, тобто в епізодах усної взаємодії, які мають соціокультурне значення [15, с. 96].

Конверсаційний аналіз (*Conversation Analysis*) визнає чергування реплікових кроків (*turn-taking*) базовою систематичною рисою мови як засобу взаємодії у двосторонній розмові «*мовець 1 – мовець 2*» [16, с. 331]. Мікроструктура такої взаємодії мовців охоплює механізми чергування реплік, точки переходу ініціативи (*transition relevance places*) та подолання збоїв у комунікації (*repair*) [17, с. 700–701]. У ситуації ДП перекладач не перебуває «поза» розмовою, а вписаний у систему черговості реплік. Кожна його дія (коли він вступає в розмову, робить паузу чи перебиває) також підпорядковується правилам усного діалогу. У практиці ДП перекладач виконує важливу функцію координації інтеракції (як базової, так і рефлексивної / метакомунікативної, напр., ініціює уточнення, згладжує непорозуміння, адаптує мовлення) [13, с. 2].

ДП не відбувається у «соціальному вакуумі»: він нерозривно пов'язаний з інституційним і соціальним середовищем (медичні заклади, судові установи, соціальні служби тощо), його нормами, балансом влади й потребами сторін [13, с. 3]. Перекладач у діалозі діє як «фасилітатор комунікації та експерт із міжкультурної взаємодії», що допомагає подолати культурний і мовний розрив між сторонами та сприяє досягненню спільного розуміння [там само, с. 4–5].

Створення смислу в діалогічному перекладі охоплює не лише вербальні елементи, а й невербальні (погляди, жести, розташування в просторі, міміку), де перекладач є «тілом у взаємодії» (*body in interaction*), а не просто беземоційним «голосом» [13, с. 2–3].

В українському перекладознавстві теоретичні та методичні засади тріадичної комунікації, діалогічного перекладу активно розробляються у працях Л. М. Черноватого, А. С. Ольховської [19], О. В. Ребрія [20], Р. В. Поворознюк [9], Н. В. Зінукової [21] та інших науковців.

Наведені наукові результати свідчать, що аспект інтеракції є центральним для розуміння діалогічного перекладу, а функції перекладача як координатора взаємодії виходять далеко за

межі традиційного лінгвістичного посередництва. Проте, попри вагомі напрацювання, цілісний функціонал перекладача в ДП й досі систематизовано не повною мірою. Потребує детальнішого теоретичного осмислення механізм поєднання базової і рефлексивної координації, регулювання черговості реплік і використання тілесних семіотичних ресурсів перекладача як повноправного ко-конструктора смислу.

Мета дослідження полягає у теоретичному обґрунтуванні та систематизації функцій перекладача як активного координатора й ко-конструктора смислу в процесі тріадичної інтеракції в діалогічному перекладі.

Виклад основного матеріалу. З огляду на міжмовний і міжкультурний характер взаємодії у ДП, а також складну інтеракційну та когнітивну природу перекладацької діяльності, методологія опису функціоналу перекладача має бути міждисциплінарною, об'єднуючи наукові надбання прикладної лінгвістики, конверсаційного аналізу, прагматики, вербальної та невербальної комунікації. У контексті ДП та інтеракційного підходу (зокрема, за концепцією Сесилії Ваденше) функції перекладача охоплюють конкретні комунікативні ролі, завдання та види дій, які перекладач виконує в реальному часі для забезпечення успішної тріадичної взаємодії.

На основі концептуального синтезу соціолінгвістичної концепції інтеракційної компетенції Р. Янга [15], моделі «усний переклад як інтеракція» (*Interpreting as Interaction*) С. Ваденше [2], теорії конверсаційного аналізу й мультимодального аналізу Е. Давітті [14] запропоновано комплексну типологію функцій перекладача в ДП, яка охоплює на вербальному рівні: 1) трансляційну функцію; 2) функцію координатора розмови (регулятивно-диспетчерську); 3) корекційно-фасилітативну функцію (управління збоями під час спільного конструювання смислу); 4) функцію соціопрагматичної та міжкультурної медіації; а на невербальному рівні: 5) функцію мультимодального контролю й 6) функцію психоемоційного (само-)контролю. Розглянемо їх детальніше.

Базова дихотомія функцій (за С. Ваденше) охоплює функцію перекладу (*translating function*), тобто вербальну передачу змісту реплік між первинними комунікантами (репродукування, трансформація або адаптація змісту), а також функцію координації (*coordinating function*), тобто керування самим процесом спілкування. Водночас, координація в ДП поділяється на два типи: імпліцитна / неявна координація (*implicit (tacit) coordination*) та експліцитна / явна координація (*explicit (interaction-oriented) coordination*) [2, с. 108–110].

Implicit (tacit) coordination, тобто координація через сам акт міжмовного перекладу (*translating*), відбувається, коли перекладач забезпечує зв'язок між учасниками суто через переклад висловлювань первинних сторін від першої особи, які С. Ваденше називає *renditions*. *Explicit (text-oriented / interaction-oriented) coordination* охоплює явну метакомунікативну координацію, яка містить експліцитні репліки від власного імені перекладача, спрямовані на моніторинг розуміння, переривання, запити на роз'яснення термінів тощо. Власні висловлювання перекладача, які не мають відповідника у вихідному тексті й створюються за його власною ініціативою, називаються *non-renditions*. Такі репліки спрямовано на: метакомунікативне маркування (вживання коротких нейтральних фраз третьою особою «*Перекладач уточнює*: ...» або від свого імені «*Дозвольте перекласти цю частину*», «*Секунду, я передам це лікарю/клієнту*»); семантичну експлікацію (парафразування, адаптацію вузькоспеціальної термінології під рівень реципієнта тощо); фасилітацію взаєморозуміння, запобігання накладанню мовлення (*overlap management*) та структурування інформаційного потоку).

Згідно з К. Баральді та Л. Гавіолі, розмежування між неявною та явною координацією, запропоноване С. Ваденше, можна розглядати як розрізнення між базовою та рефлексивною координацією, кожна з яких потенційно досягається як за допомогою реплік-відповідників (*renditions*), так і за допомогою неперекладних реплік (*non-renditions*) [4, с. 5–6]. Перекладознавство традиційно зосереджувалося на ролі та функції базової координаційної діяльності, водночас рефлексивна координація так само важлива в ДП, адже перекладач виконує не лише

функцію транслятора (*translating*), а й активного координатора (*coordinating*), забезпечуючи взаємне розуміння між первинними комунікантами [22, с. 41].

Функція координатора розмови (регулятивно-диспетчерська) (*Turn-taking Coordinator*). Окрім перекладу змісту розмови, перекладач керує структурою діалогу. Тристороння взаємодія у ДП «*мовець 1 – перекладач – мовець 2*» суттєво трансформує канонічну модель чергування реплік Сакса, Щеґлоффа і Джефферсон «*мовець 1 – мовець 2*» [17, с. 700–701]. У процесі регулювання черговості реплік (*turn-taking*), перекладач стає постійним розподільником права на репліку (*turn-allocator*). Первинний мовець спрямовує репліку на співрозмовника, але фізично чергу майже завжди перебирає перекладач, який стає «диспетчером черги», визначаючи, коли передати зміст адресату, а коли взяти слово для власного коментаря (*non-rendition*).

Мінімальною одиницею вербальної інтеракції є суміжна пара (*adjacency pair*) [18, с. 41], напр.: «питання – відповідь», «прохання – згода / відмова» тощо. У ДП внутрішня структура суміжної пари розширюється за рахунок проміжних реплікових кроків, а саме: 1) ініціювальний крок (перша частина суміжної пари): напр., *Запитання*; 2) трансляційний крок: *Переклад запитання*; 3) друга частина суміжної пари: *Відповідь*; 4) фінальний крок: *Переклад відповіді*. Однак така лінійність може перериватися у разі потреби в рефлексивній координації (*non-renditions*): коли в поточній мовленнєвій дії виникає перешкода (проблема розуміння, помилка, потреба у верифікації), комуніканти призупиняють основну лінію розмови, відкриваючи «побічну гілку», латеральну секвенцію (*side-sequence*, за Г. Джефферсон [23, с. 294]) між перекладачем та одним із учасників.

Корекційно-фасилітативна функція (управління збоями під час спільного конструювання смислу) (*Repair*). Під час ДП перекладач ініціює та проводить процедури відновлення розуміння (*repair sequences*), активуючи механізми перепитування та формулювання з метою гарантування спільного порозуміння сторонами діалогу. Теорія конверсаційного аналізу розрізняє самоініційоване самовиправлення (*self-initiated self-repair*), самовиправлення, ініційоване іншим співрозмовником (*other-initiated self-repair*), та виправлення співрозмовником (*other-repair*) [24, с. 61]. У тріадичному діалозі перекладач виступає не лише як агент виправлення власних мовленнєвих помилок, але й як інтеракційний фільтр, який діагностує прагматичні збої, культурні лакуни або колізії між первинними сторонами. Під час подолання комунікативних збоїв перекладач ініціює коригування (*other-initiated repair*), тимчасово призупиняючи трансляцію висловлювання для з'ясування термінології, перепитування або роз'яснення культурно маркованих понять. У ДП переривання не розглядається як порушення етикету, а виступає як професійний інструмент регулювання когнітивного навантаження перекладача.

Функція соціопрагматичної та міжкультурної медіації (*sociopragmatic and intercultural mediation*) полягає у здатності перекладача згладжувати статусні, прагматичні або культурні розбіжності між сторонами. Перекладач повинен: ураховувати статусно-рольові відмінності комунікантів, шляхом коригування регістру мовлення й ступеня формальності залежно від ситуації (напр., судове засідання vs. лікарський прийом): надавати лаконічну й доречну експлікацію соціокультурних та інституційних реалій; дотримуватись субординації й професійного етикету.

Як стверджує Чо (Cho) [25, с. 4], «влада є центральним елементом перекладу, де взаємодія відбувається між індивідами, які володіють домінантними формами мовного й культурного капіталу, та тими, хто їх не має». Гейл (Hale) наголошує на важливості для перекладачів усвідомлювати владні відносини, які вона відносить до «екстрадискурсивних знань» (*«discourse-external» knowledge*), що здатні допомогти мінімізувати потенційні джерела непорозумінь [3, с. 17]. Екстрадискурсивні знання охоплюють розуміння ролей кожного учасника дискурсивного процесу, а також ситуативного контексту й умов спілкування [там само, с. 17]. Ці характеристики впливають на те, як розгортається перекладацьки опосередкована інтеракція в таких умовах. Завдяки своїй білінгвальній та бікультурній експертизі перекладачі можуть реалізову-

вати владу через соціальні дії як співрозмовників (*co-interlocutors*), агентів розширення прав і можливостей (*empowerment figures*) або у зайнятті не нейтральної позиції [26].

Жодна інша професія «не має більшого досвіду в царині міжкультурного спілкування, ніж усні перекладачі, адже вони безпосередньо залучені до щоденних інтеракцій, де постійно перетинаються питання культури, мови та влади» [25, с. 2]. Функція перекладача як міжкультурного медіатора полягає в поясненні та культурних контекстів: введення короткого пояснення (парафрази), якщо один із учасників вживає соціокультурне поняття, незрозуміле іншому.

Функції мультимодального та психоемоційного (само-)контролю (*multimodal and emotional (self-)regulation*). Успішна фасилітація тріадичної взаємодії вимагає від перекладача активного залучення тілесних семіотичних ресурсів та інструментів емоційного менеджменту. Регуляція черговості реплік досягається за допомогою динаміки зорового контакту: прямий погляд на адресата сигналізує про завершення перекладу, зосередження на мовцеві маркує готовність перехопити ініціативу, а фіксація погляду на блокноті легітимізує паузу для нотування [6; 27; 28]. Проксемічна організація взаємодії (зокрема розміщення рівностороннім трикутником) у поєднанні з кінесичними маркерами (стриманий жест відкритої долоні як знак очікування) оптимізує зоровий контроль і запобігає накладанню мовлення. Паралінгвістична вокалізація (*backchanneling*) слугує мостом між слуханням і вступом у розмову.

Оскільки перекладач перебуває в безпосередньому контакті віч-на-віч з первинними учасниками, він стає не лише мовним, а й емоційним буфером між ними. Дослідження афективних вимірів перекладу свідчать про те, що «емоційно напружені бесіди або складні теми, з якими стикаються перекладачі, можуть бути стресовими й емоційно виснажливими, зумовлюючи схильність цих фахівців до вікарної (вторинної) травми» [29, с. 275]. Високий рівень афекту під час ДП (конфлікти, допити, кризові консультації) спроможний провокувати виклики, як-от: емоційний сплеск, який блокує оперативну пам’ять перекладача; втягування перекладача однією зі сторін в коаліцію з метою зробити його своїм емоційним союзником; емоційне зараження, коли перекладач переймає тривогу мовця й починає говорити квапливо або розгублено тощо. Ключовою макростратегією подолання цих викликів вважаємо *емоційне контейнерування* (термін із психіатрії) як здатність перекладача приймати, витримувати й професійно обробляти високий рівень афекту, травматичного досвіду чи агресії учасників тристоронньої взаємодії, не руйнуючи комунікативний канал. Інструменти перекладача охоплюють чітке дотримання метакомунікативних правил і професійних меж, внутрішній самомоніторинг, витримування вербальної агресії, паніки, сліз або відчаю клієнта без зустрічної емоційної реакції, зниження деструктивного емоційного напруження за допомогою спокійного, рівного тону й контрольованого темпу мовлення, контроль дихання, розуміння болю чи гніву мовця без повного «злиття» з його станом тощо.

Синтез окреслених функцій підтверджує, що функціонал перекладача в діалогічному перекладі є динамічною мультимодальною системою, де вербальні й невербальні ресурси діють синхронно для забезпечення взаєморозуміння між первинними комунікантами.

Висновки. Діалогічний переклад докорінно відрізняється від монологічних видів перекладу своєю тріадичною природою та спільним конструюванням смислу (*co-constructed sense-making*). Перекладач постає не пасивним каналом передачі інформації, а повноправним координатором і регулятором комунікативного процесу, наділеним розвиненою інтеракційною компетенцією. Комплексна модель діяльності перекладача в ДП охоплює два нерозривні рівні: вербальний і невербальний. На вербальному рівні реалізується базова координація тристороннього спілкування засобами трансляційної функції, яка забезпечує міжмовний зв’язок шляхом безпосереднього відтворення реплік первинних комунікантів, а основними інструментами слугують репліки-відповідники перекладача (*renditions*). Також на вербальному рівні здійснюється рефлексивна координація засобами регулятивно-диспетчерської, корекційно-фасилітативної функцій та функції соціопрагматичної медіації, де інструментом метакомунікативної

корекції (*repair mechanisms*) та експлікації культурно маркованих понять стають власні неперекладні репліки (*non-renditions*), а у випадках виникнення когнітивного навантаження чи збоїв розуміння лінійність розмови санкціоновано переривається відкриттям латеральних секвенцій (*side-sequences*). На невербальному рівні застосовується функція мультимодального контролю, яка ґрунтується на мультимодальних ресурсах (окулесика, кінесика, проксеміка, паралінгвістика), що дозволяє керувати накладанням мовлення (*overlap management*), вибудовувати точки переходу ініціативи (*transition relevance places*). Функція психоемоційного (само-)контролю здійснюється засобами емоційної саморегуляції з метою збереження когнітивної стійкості, деескалації напруги в конфліктних/травматичних бесідах, дотримання нейтралітету.

Запропонована типологія може слугувати теоретичною основою для переходу від суто лінгвістичного оцінювання якості діалогічного перекладу до комплексного аналізу інтеракційної та мультимодальної ефективності тріадичної взаємодії.

Перспективи подальших досліджень убачаємо в розвитку інтеракційного функціоналу майбутніх усних перекладачів шляхом впровадження симулятивних рольових ігор із тріадичною структурою, тренінгів механізмів рефлексивної координації та метакомунікації, формування мультимодальної грамотності, навичок емоційного контейнерування та стресостійкості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Triadic Exchanges: Studies in Dialogue Interpreting / ed. by I. Mason. 1st ed. London; New York: Routledge, 2001. 220 p. DOI: https://doi.org/10.4324/9781315759982.

2. Wadensjö C. Interpreting As Interaction. 1st ed. London; New York: Routledge, 1999. 312 p. DOI: https://doi.org/10.4324/9781315842318.

3. Hale S. B. Community Interpreting. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2007. 317 p. DOI: https://doi.org/10.1057/9780230593442.

4. Baraldi C., Gavioli L. Introduction. *Coordinating participation in dialogue interpreting* / ed. by C. Baraldi, L. Gavioli. Amsterdam: John Benjamins, 2012. P. 1–21. DOI: https://doi.org/10.1075/btl.102.

5. Pöchhacker F. Interpreters and interpreting: shifting the balance? *The Translator*. 2022. Vol. 28, iss. 2. P. 148–161. DOI: https://doi.org/10.1080/13556509.2022.2133393 .

6. Mason I. Introduction. Dialogue Interpreting. *The Translator. Studies in Intercultural Communication*. 1999. No. *5*(2). P. 147-160. DOI: https://doi.org/10.1080/13556509.1999.10799038.

7. Vyzas T. Interpreting for Public Services and the Community: Towards conceptual accuracy and terminological stability. *International Journal of Language, Translation and Intercultural Communication*. 2025. Vol. 9. P. 18-36. DOI: https://doi.org/10.12681/ijltic.39033.

8. Лук'янова Т. Г., Ольховська А. С. Громадський переклад в теорії та практиці. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки*. 2025. Вип. 2 (214). С. 57–61. DOI: https://doi.org/10.32782/2522-4077-2025-214.2-7.

9. Povoroznyuk R. V., Poduholnikova Z. O. Міжкультурні виміри громадського перекладу. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки*. 2025. Вип. 215. С. 58–64. DOI: https://doi.org/10.32782/2522-4077-2025-215-7.

10. Поворознюк Р. В. Відтворення акцентно-контамінованого мовлення як проблема громадського перекладу. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія.* 2019. № 42, том 3. С. DOI https://doi.org/10.32841/2409-1154.2019.42.3.16.

11. Pöchhacker F. Interpreting. *The Routledge Encyclopedia of Interpreting Studies* / ed. by F. Pöchhacker. London; New York: Routledge, 2015. P. 199–200. DOI: https://doi.org/10.4324/9781315670461.

12. Dal Fovo E., Falbo C. Non-Close Renditions: Ways and Consequences of Saying Something Different in Interpreter-Mediated Healthcare Interactions. *Health Communication*. 2021. Vol. 36, No. 9. P. 1091–1100. DOI: https://doi.org/10.1080/10410236.2020.1735704**.**

13. Dal Fovo E., Niemants N. Studying Dialogue Interpreting: an Introduction. *The Interpreters' Newsletter*. 2015. No. 20. P. 1–8. URL: https://hdl.handle.net/10077/12481**.**

14. Davitti E. Methodological explorations of interpreter-mediated interaction: novel insights from multimodal analysis. *Qualitative Research*. 2019. No. *19*(1). P.7-29. DOI: https://doi.org/10.1177/1468794118761492.

15. Young R. F. Interactional competence and L2 pragmatics. *The Routledge Handbook of Second Language Acquisition and Pragmatics* / ed. by N. Taguchi. London; New York: Routledge, 2019. P. 93–110. DOI: https://doi.org/10.4324/9781351164085.

16. Tiselius Elisabet, Englund Dimitrova Birgitta. Turn-taking in dialogue interpreting: Coping with cognitive constraints. *Cognitive Linguistic Studies*. 2021. Volume 8, Issue 2. P. 328–355. DOI: https://doi.org/10.1075/cogls.00081.tis

17. Sacks H., Schegloff E. A., Jefferson G. A simplest systematics for the organization of turn-taking for conversation. *Language*. 1974. Vol. 50, No. 4. P. 696–735. DOI: https://doi.org/10.2307/412243.

18. Littlejohn, Stephen. Theories of human communication.Third edition. Belmont, CA: Wadsworth Publishing Company, 1989. 309 p.

19. Черноватий Л. М., Ольховська А. С. Компонентна модель технологічної компетентності майбутнього фахівця з усного перекладу. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2022. Том 87, №1. С. 320–335. DOI: https://doi.org/10.33407/itlt.v87i1.4138.

20. Ребрій О. В. *Сучасні концепції творчості у перекладі* : монографія. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2012. 388 с.

21. Зінукова Н. В. Формування фахової компетентності усного перекладача у зовнішньоекономічній сфері: результати експерименту. *Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Серія: Педагогіка і психологія. Педагогічні науки*. 2018. № 1 (15). С. 113–119. DOI: https://doi.org/10.32342/2522-4115-2018-0-15-113-119.

22. Gavioli L. Negotiating Renditions in and through Talk: Some Notes on the Contribution of Conversation Analysis to the Study of Interpreter-mediated Interaction. *Lingue Culture Mediazioni – Languages Cultures Mediation*. 2014. Vol. 1, no. 1–2. P. 37–55. DOI: https://doi.org/10.7358/lcm-2014-0102-gavi.

23. Jefferson G. Side sequences. *Studies in Social Interaction* / ed. by D. Sudnow. New York: Free Press, 1972. P. 294–338.

24. Hutchby, Ian, Wooffitt, Robin. Conversation Analysis. Cambridge: Polity Press, 1998. 273 p.

25. Cho J. *Intercultural Communication in Interpreting: Power and Choices*. London; New York: Routledge, 2021. 142 p. DOI: https://doi.org/10.4324/9781003179993.

26. Mason Ian, Ren Wen. Power in face-to-face interpreting events. *Translation and Interpreting Studies*. 2012. Volume 7, Issue 2. P. 234 – 253. DOI: https://doi.org/10.1075/tis.7.2.08mas

27. Davitti E. Gaze and gesture in dialogue interpreting: Insights from a multimodal corpus of interpreter-mediated interaction. *Interpreting in a Changing Landscape: Selected papers from Critical Link 6* / ed. by C. Schäffner, K. Kredens, Y. Fowler. Amsterdam; Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 2013. P. 85–104. DOI: https://doi.org/10.1075/btl.109.

28. Tiselius E., Sneed K. Gaze and eye movement in dialogue interpreting: An eye-tracking study. *Bilingualism: Language and Cognition*. 2020. Vol. 23 (4). P. 780–787. DOI: https://doi.org/10.1017/S1366728920000309.

29. Korpal P., Mellinger C. D. Self-care strategies of professional community interpreters: An interview-based study. *Translation, Cognition & Behavior*. 2022. Vol. 5, Iss. 2. P. 275–299. DOI: https://doi.org/10.1075/tcb.00069.kor .

Дата першого надходження статті до видання: 31.07.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 17.09.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 06.11.2026